

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

(повне найменування вищого навчального закладу)

факультет історії, політології та міжнародних відносин

(назва факультету / навчально-наукового інституту)

Кафедра історії України

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

**Перший проректор**

Балух В.О.

2022 року



**РОБОЧА ПРОГРАМА  
навчальної дисципліни**

Актуальні питання історії та культури України

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

**Рівень вищої освіти** перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський))

географічний факультет

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

**Мова навчання** українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

**Чернівці 2022 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни  
Актуальні питання історії та культури України  
 (назва навчальної дисципліни)

відповідно до освітньо-професійних програм – «Геосистеми та георизики»  
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за  
спеціальністю 103 Науки про землю (дата останнього затвердження: 31 травня  
2021 р.).

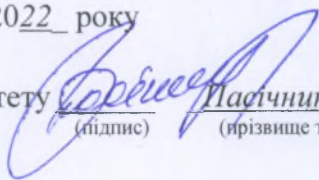
(назви ОПП з датою останнього затвердження, для яких читається навчальна дисципліна)

Розробники: Руснак Олександр Валерійович, асистент кафедри історії  
України, кандидат історичних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Погоджено з гарантом ОП і методичною радою географічного факультету

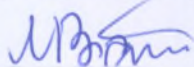
Протокол № 9 від "30" червня 2022 року

Голова методичної ради географічного факультету  Пасічник М.Д.  
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії України

Протокол № 9 від "30" червня 2022 року

Завідувач кафедри

  
 (підпис)

Ботушанський В.М.  
 (прізвище та ініціали)

**Схвалено**

Науково-методичною радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Протокол № 1 від "25" серпня 2022 року

Голова

  
 (підпис)

Балух В.О.  
 (прізвище та ініціали)

## 1. Мета навчальної дисципліни:

- ознайомити здобувачів з найактуальнішими з точки зору сучасності подіями української історії та історії української культури, з періодами та формами існування української державності, сторінками боротьби українського народу проти поневолення, за державність та незалежність;
- домогтися усвідомленого, міцного засвоєння здобувачами програмового матеріалу, розуміння процесу розвитку політичної та культурної історії як закономірного розвитку історії України;
- навчити здобувачів самостійно встановлювати причинно-наслідкові зв'язки при аналізі історичних подій та фактів, що стосуються актуальних питань історії та культури України, виробляти у них уміння використовувати історичний досвід для вирішення сучасних завдань.

## 2. Результати навчання

### Для спеціальності 106 Географія

Згідно з освітньо-професійною програмою Географія, вивчення навчальної дисципліни здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає формування інтегральної, загальних і фахових компетентностей.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів і процесів.

**Загальні компетентності**, що будуть сформовані за результатами вивчення курсу:

ЗК 11, ЗК 12.

Засвоєння змісту навчальної дисципліни «Актуальні питання історії та культури України» передбачає формування **програмних результатів навчання**:

ПРН 1, ПРН 17.

### Для спеціальності 103 Науки про землю

Згідно з освітньо-професійною програмою Геосистеми та георизики, вивчення навчальної дисципліни здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає формування інтегральної, загальних і фахових компетентностей.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.

**Загальні компетентності**, що будуть сформовані за результатами вивчення курсу:

ЗК 1, ЗК 2.

Засвоєння змісту навчальної дисципліни «Актуальні питання історії та культури України» передбачає формування **програмних результатів навчання**:

ПРН 13.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

- основи теорії історичного розвитку та методології історії;
- закономірності розвитку історичних процесів та конкретний фактичний матеріал з історії рідного краю, України;
- явища й процеси української та зарубіжної культури;
- методи наукових досліджень;
- сучасні засоби комунікацій та інформації.

**вміти:**

- використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності;
- володіти навиками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з різними базами даних, бібліотечними та музейними фондами;
- комплектувати, обробляти та класифікувати архівні документи, археологічні та етнографічні матеріали;
- користуватися ПК для виявлення й обробки джерельних даних;
- володіти необхідним лексичним мінімумом сучасних і давніх іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності;
- вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток;
- використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для підвищення свого фахового рівня.

## 3 Опис навчальної дисципліни

## 3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3	120	30	–	15	–	75	–	Екзамен
Заочна	1	1	3	120	8	–	–	–	112	–	Екзамен

## 3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	8	9	10	11	12	
<b>Теми занять</b>	<b>Змістовий модуль 1.</b> <b>Історія України IX – кінця XVIII ст.</b>												
Тема 1. Київська Русь та її місце в історії України	5	2	1			2	5	1					4
Тема 2. Галицько-Волинська держава	5	2	1			2	5	1					4
Тема 3. Розвиток культури у Київській Русі та Галицько-Волинській державі	5	2				3	5						5
Тема 4. Військо Запорозьке у XVI – першій половині XVII ст.	7	2	2			3	5	1					4
Тема 5. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. і відродження державності	5	2				3	5	1					4
Тема 6. Українські землі в останній	6	1	2			3	5						5

третині XVII – XVIII ст.												
Тема 7. Українська культура козацької доби	5	2				3	5					5
Тема 8. Наддніпрянська Україна і західноукраїнські землі у XIX – на початку XX ст.	6	1	2			3	5					5
	59	14	8			37	60	4				56
<b>Теми занять</b>	<b>Змістовий модуль 2.</b> <b>Історія України кінця XVIII – початку XX ст.</b>											
Тема 9. Українські національно-визвольні змагання 1917-1920 рр.	5	1	2			2	6	1				5
Тема 10. Західноукраїнські землі і Радянська Україна у міжвоєнний період	5	2				3	5					5
Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	6	2	2			2	6	1				5
Тема 12. Україна в другій половині 40-х – 80-х рр. XX ст.	6	2	1			3	5					5
Тема 13. Україна в умовах відновлення та розбудови державності	5	2	1			2	6	1				5
Тема 14. Розвиток української культури у XX – початку XXI ст.	4	1				3	5					5
Тема 15. Актуальні питання історії Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.1)	5	2				3	5					5
Тема 16. Актуальні	5	2				3	6					6

питання історії Північної Буковини та Північної Бессарабії (ч.2)											
Тема 17. Актуальні питання історії Чернівецького університету	5	2	1			2	6	1			5
Разом за ЗМ 2	61	16	7			38	60	4			56
<b>Усього годин</b>	120	30	15			75	120	8			112

### 3.3. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1.	Київська Русь та Галицько-Волинська держава. Їх місце в історії України
2.	Військо Запорозьке у XVI – першій половині XVII ст.
3.	Гетьманщина в середині XVII - XVIII ст.
4.	Розвиток українських земель в складі Російської та Австрійської імперії в кінці XVIII – початку XX ст.
5.	Національно-демократична революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917-1920 рр.)
6.	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)
7.	Україні в середині 40-х – 80-х роках XX ст.
8.	Україна в умовах відродження державності та незалежності (серпень 1991-2022 рр.)
9.	Актуальні питання історії Чернівецького університету.

### 3.6. Тематика індивідуальних завдань

#### Пошукові, дослідницькі й аналітичні роботи

1. Пошукова інформаційна робота на тему: „Еволюція князівської влади на Русі: від військового вождя до монарха”
2. Пошукова робота „Боротьба довкола Люблінської унії і внутрішній розкол української еліти”
3. Аналітична робота: „Статус Запорізької Січі в Речі Посполитій”
4. Дипломатія Богдана Хмельницького
5. „Боротьба за владу в Гетьманщині після смерті Богдана Хмельницького”
6. Аналітична робота „Пошуки українськими гетьманами суверена”
7. Аналітична робота Історична закономірність ліквідації царським урядом Гетьманщини
8. Гайдамацький рух: соціальний, релігійний і національно-визвольний фактор.
9. Дослідницька робота „Українське національне відродження: етапи, прояви і наслідки”
10. Дослідницька робота „Столипінська аграрна політика щодо України: спроба умовного застосування в сучасних умовах”.
11. Дослідницька робота „1939 рік – Возз’єднання українських земель чи приєднання нових територій до складу СРСР”
12. Дослідницька робота „Мій край в рухах опору”

13. Пошукова робота „Радянізація крізь приму людської долі” (на прикладі окремих людей)
14. Реферативна доповідь „Особливості „хрущовської відлиги” в Україні”.
15. Дослідницька робота „Правозахисний рух в Україні” (на прикладі конкретної людини)
16. Аналітична робота „Україна в умовах кризи авторитарного режиму (друга половина 60-80-ті рр. ХХ ст.)”
17. Дослідницька робота „Проголошення незалежності України: людський вимір”
18. Пошуково-інформаційна робота „Помаранчева революція: здобутки і втрати”.
19. Дослідницька робота „Правозахисний рух в Україні: особливі 80-ті роки”
20. Дослідницька робота „Україна в умовах кризи авторитарного режиму (80-ті рр. ХХ ст.)”
21. Дослідницька робота „Від Української Гельсінської групи до Республіканської партії”

### **Есе і реферативні доповіді**

1. Трипільське суспільство - протоцивілізація на території України?
2. Антський племінний союз – перша українська протодержава. Ви згодні?
3. Варязький фактор у формуванні Руської держави.
4. Русь, прийнявши в Х ст. християнство, увійшла в лоно європейської цивілізації, стала „своєю” серед європейських держав. Ви згодні?
5. Чому опір охрещенню чинили в основному люди незнатні - смерди, ремісники, чорний люд та жителі окраїн Київської Русі?
6. Галицько-Волинське князівство - правонаступник державницьких традицій Київської Русі. Ви згодні?
7. Татаро-монгольське іго: кому воно було вигідно?
8. Проєвропейська політика Данила Галицького: чинники, суть, наслідки.
9. Литовські та українські магнати виступали проти створення єдиної польсько-литовської держави, а шляхта (рицарська верства) обох земель цю ідею підтримувала. Чому?
10. Єзуїти в Україні: позитивні й негативні наслідки їх діяльності.
11. Чи була альтернатива Берестейській церковній унії 1596 р.? Якщо так, то чому вона не була реалізована?
12. Зовнішня політика Запорозької Січі: європейський вибір. Чому?

13. Козацька християнська республіка: міф і реальність.
14. Реєстрове козацтво: козацька аристократія чи українська національна еліта.
15. Посилення соціального та релігійно-національного гніту українців напередодні Визвольної війни середини XVII ст. Чи можна було уникнути великого вибуху?
16. Запорозька Січ - зразок організації державного життя в Україні часів
17. Визвольної війни. Виявіть спільне й відмінне в устрої Запорозької Січі та держави Війська Запорозького.
18. Кримський фактор у формування української державності.
19. Проблеми суверенітету (у його внутрішньому та зовнішньому вимірі) української держави, створеної Богданом Хмельницьким.
20. Які факти свідчать про зміцнення особистої влади Богдана Хмельницького? Чи можемо ми вважати Україну часів його правління монархією?
21. Українсько-російська угода 1654 р. – це персональна унія між Московією та Україною, форма васальної залежності, тимчасовий військовий союз між Московією та Україною, чи результат віковичного прагнення українців до злиття з росіянами в єдиний народ у єдиній державі. Обґрунтуйте те трактування, до якого Ви схилиєтесь, або запропонуйте обґрунтований власний варіант оцінки цієї угоди.
22. І.Крип'якевич вважав Гадяцький договір 1658 р. „хвилевою комбінацією, що не могла розраховувати на довговічність”. Чи згодні Ви з цією оцінкою?
23. Гетьман Іван Мазепа: царський слуга чи самостійний далекоглядний політик?
24. Історична неминучість знищення Січі Катериною II.
25. Гайдамаччина в контексті польсько-російських стосунків: шанс на перемогу чи вибух відчаю.
26. Місія Капніста: спроба повернути Європу до українського питання.
27. Українці в декабристському та масонському русі: між російським патріотизмом і національною ідеєю?
28. М.Грушевський назвав Головну Руську Раду першим українським урядом. Обґрунтуйте або заперечте його думку.
29. „Енеїда” і українське національне відродження.
30. Яке значення „Кобзаря” Т.Шевченка для української нації?
31. Греко-католицьке духовенство у суспільному житті західноукраїнських земель XIX ст.
32. Народники на Наддніпрянщині: свої серед чужих, чи чужі серед своїх?

33. Феномен західноукраїнського москвофільства.
34. Порівняйте зовнішньополітичну орієнтацію українських політичних сил Галичини та Наддніпрянщини в період Першої світової війни.
35. Існує думка, що однією із причин поразки Центральної Ради та Директорії була соціал-демократична орієнтація більшості політиків. Чи згодні ви?
36. II Універсал: крок назад: мотиви сторін.
37. Директорія: більшовизм по-українськи.
38. Акт злуки 22 січня 1919 р.: фантом єдиної Української держави.
39. Павло Скоропадський – український гетьман з примусу чи за переконанням?
40. Нестор Махно – авантюрист чи трагічна постать в українській історії?
41. Голод 1932-1933 рр. – це геноцид проти українського народу. Ви згодні?
42. Радянсько-німецька війна: Велика Вітчизняна чи Друга світова?
43. УПА - воююча сторона в Другій світовій: за і проти.
44. Волинська трагедія 1943 р. Чи можливо було її уникнути?
45. В.Сосюра та його вірш „Любіть Україну” як дзеркало українського питання в СРСР.
46. Хрущовські „кукурудзяні експерименти” в Україні: уявні та реальні наслідки.
47. В.Чорновіл - останній романтик?
48. Вплив Московського путчу на проголошення Верховною Радою Акту про державну незалежність України.
49. Дайте оцінку опозиційним політичним силам в Україні 90-х рр. XX ст. Чи можна стверджувати, що колишні дисиденти відійшли від боротьби за права людини, опинившись у парламенті.
50. Україна і Євросоюз: переваги і втрати.
51. Україна і ЄП: переваги і втрати.

### **Теми рефератів**

1. Князь Святослав: людина, полководець, державний діяч.
2. Зовнішня політика Київської Русі.
3. Історичний портрет Володимира Великого.
4. Історичний портрет Ярослава Мудрого.
5. Державницька діяльність Володимира Мономаха.
6. Татаро-монгольська навала на Київську Русь. Встановлення влади Золотої Орди над руськими землями.
7. Утворення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович.
8. Піднесення й розквіт Галицько-Волинської держави. Данило Галицький.

9. Військове мистецтво запорожців.
10. Діяльність православних братств в Україні у XVI - першій половині XVII ст.
11. Хотинська війна 1621 р.
12. Історичний портрет Петра Могили.
13. Історичний портрет Петра Конашевича-Сагайдачного.
14. Князь Костянтин Острозький: людина, політик та меценат культури.
15. Брестська унія 1596 р. та її значення.
16. Історичний портрет Богдана Хмельницького.
17. Гетьман Кирило Розумовський.
18. Повстання правобережного козацтва під проводом Семена Палія 1702-1704 рр.
19. І.Мазепа – меценат і державний діяч.
20. Скасування Запорізької Січі.
21. Гетьман в еміграції Пилип Орлик.
22. Боротьба за владу в Гетьманщині після смерті Богдана Хмельницького.
23. Об'єднавча політика Петра Дорошенка та її наслідки.
24. Коліївщина 1768 р. та її наслідки.
25. Олекса Довбуш.
26. Маркіян Шашкевич – ідейний лідер українського національного відродження в Галичині.
27. Опришківське повстання на Буковині під проводом Лук'яна Кобилиці.
28. Народницькі організації на Надніпрянщині.
29. Заснування Чернівецького університету.
30. Українські політичні партії Галичини кінця XIX - початку XX ст..
31. Українські політичні партії Наддніпрянщини початку XX ст.
32. Перша російська революція та її значення для українського визвольного руху.
33. Українські землі в Першій світовій війні.
34. Українські січові стрільці в Першій світовій війні.
35. Українське питання на Паризькій мирній конференції.
36. Створення Центральної Ради. Її діяльність у березні-листопаді 1917 р.
37. Проголошення УНР.
38. Перша війна з більшовицькою Росією.
39. Проголошення незалежності УНР.
40. Українська держава Павла Скоропадського.
41. Внутрішня та зовнішня політика Директорії.
42. Битва під Крутами.
43. Історичний портрет С.Петлюри.
44. Встановлення Радянської влади в Україні в кінці 1919 – на початку 1920 рр.: методи, соціальна опора, спротив.
45. Історичний портрет М. Скрипника: трагічна фігура української історії.

46. Українське питання напередодні Другої світової війни.
47. Окупаційний режим на українських землях.
48. Партизанські та підпільні рухи на окупованих українських землях.
49. Історичний портрет П.Шелеста.
50. Історичний портрет В.Щербицького.
51. Історичний портрет Л.Кравчука.
52. Помаранчева революція. Президентство В. Ющенко.
53. Україна напередодні незалежності: економіка, політичні сили, національна еліта.
54. Становлення української політичної нації: історична закономірність і перепони.
55. Мовна проблема в українській державі: культурний та політичний аспект.
56. Революція Гідності. Президентство П. Порошенка
57. Війна Росії проти України 2014-2022 рр.

#### 4. Форми і методи навчання:

- лекційні заняття;
- семінарські заняття.

#### Технічне програмне забезпечення/обладнання:

- проектор;
- будь-які комп'ютерні та мобільні пристрої, які підтримують роботу із середовищем Google Workplace.

#### Програмне забезпечення:

- будь-які інтернет-переглядачі, які підтримують роботу із середовищем Google Workplace (Chrome, Internet Explorer, Opera, Safari, Vivaldi і т.д.)
- спеціальні мобільні додатки для систем Android та iOS: Google Drive, Google Calendar, Google Spreadsheets, Google Meet.

#### 5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації. Оцінюватися може виконання студентами відповідних навчальних завдань, під час роботи над якими вони демонструють власне логічно побудоване історичне мислення; розгорнуті і стислі, але конкретні усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи у дискусіях тощо.

Оцінка „відмінно” („5”, „A”) виставляється студентами, які набрали загальну суму балів 90-100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи інших положень при розкритті змісту відповідної проблеми;
- виявляли поглиблене розуміння процесів розвитку історії та культури України від найдавніших часів до наших днів;
- вільно оперують фактологічною джерельною базою, хронологією, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні курсу;
- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури виступали на практичних заняттях;

Оцінка „добре” („4”, B) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 80-89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку історії та культури України;
- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку історії та культури України;
- продемонструвавши знання фактичного матеріалу, орієнтуються в історичних датах, загалом володіють відповідною науковою термінологією;

Оцінка „добре” („4”, „C”) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 70-79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;
- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку історії та культури України;
- продемонструвавши знання фактичного матеріалу, орієнтуються в історичних датах, загалом володіють відповідною науковою термінологією;

Оцінка „задовільно” („3”, „D”) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 60-69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;
- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та на семінарських заняттях;
- обмежилися опосередкованим вивченням історичних джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи.

Оцінка „задовільно” („3”, „E”) виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 50-59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та семінарських заняттях;
- обмежилися мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи.

Оцінка „незадовільно” („2”, „FX”) з можливістю повторного складання виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 35-49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували частину лекційних і семінарських занять, і бажання до самостійної роботи,
- не опрацювали рекомендованої літератури.

Оцінка „незадовільна” („2”, „F”) з обов'язковим повторним курсом виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 1-34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували лекційні і семінарські заняття,
- пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,
- не опрацювали рекомендованої літератури,
- не бажали відповідати на поставленні питання під час проведення семінарських занять, фактично не засвоїли програму курсу.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі**

Здійснюється наступним чином (вказана максимально можлива кількість):

- 1 модуль – 30 б. (20 б. за роботу на семінарах; 10 б. за модульну к/р);
- 2 модуль – 30 б. (20 б. за роботу на семінарах; 10 б. за модульну к/р);
- модуль-контроль (екзамен) – 40 б.

Поточне оцінювання та 1, 2 модулі (60 балів)									Підсумковий модуль-контроль (екзамен)	Загальна сума
Змістовий модуль 1										
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
3	3		5		5		4	/10**		
Змістовий модуль 2										
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17		
4		4	4	4				4	/10**	40
									40	100

\*T1-T17 – теми змістових модулів.

\*\*/10 – максимальна оцінка модуль-контролю

Оцінка за навчальну дисципліну виводиться відповідно до такої шкали оцінювання, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

**Шкала оцінювання: національна та ЄКТС**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
80-89	<b>B</b>	добре	
70-79	<b>C</b>		
60-69	<b>D</b>	задовільно	
50-59	<b>E</b>		
35-49	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

## 6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи по темах практичних занять під час проведення модулів;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе тощо.

## 7. Форми поточного та підсумкового контролю.

### *поточного контролю:*

- усна відповідь здобувача під час семінарського заняття;
- модульні контрольні роботи на платформі Google Forms;

### *підсумкового контролю:*

- екзамен у формі тестової роботи на платформі Google Forms або у формі усної відповіді на платформі Google Meet з використанням білетів (за вибором здобувача).

### **Перелік контрольних питань для підсумкового контролю**

1. Поясніть, що таке історичні джерела, визначивши їх основні типи, та визначте основні методи наукових досліджень.
2. Охарактеризуйте найдавніші часи на території України. Початки людської цивілізації.
3. Обґрунтуйте проблему походження східних слов'ян, їх господарство та побут.
4. З'ясуйте передумови та процес формування давньоукраїнської держави Київська Русь. Проаналізуйте норманську та антинорманську теорії походження Русі.
5. Дайте характеристику соціально-економічного розвитку Київської Русі.
6. Дайте оцінку діяльності Володимира Великого.
7. Проаналізуйте внутрішню та зовнішню політику Ярослава Мудрого.
8. Які факти свідчать про розвиток феодальних відносин в XI-XII ст. та початок розчленування Київської Русі.
9. Як Ви оцінюєте боротьбу руських князівств проти монголо-татарської навали?
10. Як Ви оцінюєте утворення та діяльність Галицько-Волинського князівства?
11. Охарактеризуйте стан культури Київської Русі, визначивши вплив культури якої держави вона найбільше відчувала. Аргументуйте.
12. Як Ви оцінюєте розвиток Галицько-Волинського князівства за Данила Галицького.
13. Висвітліть становище українських земель у складі Литви та Польщі (XIV - середина XVI ст.).
14. Охарактеризуйте стан культури в Україні в XIV - першій половині

XVI ст.

15. Розкрийте суть Люблінської унії 1569 р. та її наслідки для українських земель.

16. Берестейська церковна унія та її історико-культурні наслідки.

17. Висвітліть стан української культури в період національного піднесення (друга половина XVI – перша половина XVII ст.).

18. Розкрийте причини виникнення та джерела формування козацтва, визначте, коли козацтво сформувалось як стан.

19. Проаналізуйте причини та хід селянсько-козацьких повстань в кінці XVI ст. – 30-х роках XVII ст.

20. Розкрийте суть боротьби запорізьких козаків проти турків і татар в середині XVI – першій чверті XVII ст. Дайте оцінку діяльності П.Сагайдачного.

21. Чому Запорізьку Січ називали українською козацькою республікою. Оцініть значення козацтва в історії українського народу.

22. Проаналізуйте причини, характер, рушійні сили Визвольної війни українського народу середини XVII ст. та дайте оцінку найважливіших подій її початкового етапу (1648 р.).

23. Дайте оцінку формуванню української державності в ході Визвольної війни українського народу середини XVII ст.

24. З якою метою була скликана Переяславська Рада та укладені "Березневі статті". Проаналізуйте зміст цього документу.

25. Дайте оцінку дипломатичній, політичній та державотворчій діяльності Б.Хмельницького.

26. Охарактеризуйте політичне становище в Україні у другій половині XVII ст. Які наслідки мав період „Руїни” для української нації, державності та культури?

27. Висвітліть політику І. Мазепи. Доведіть, що Іван Мазепа був національним героєм, а не зрадником українського народу.

28. Дайте оцінку діяльності першого гетьмана в еміграції - Пилипа Орлика та його Конституції.

29. Охарактеризуйте соціально-економічне становище України у другій пол. XVIII ст.

30. Проаналізуйте діяльність останнього гетьмана України - Кирила Розумовського.

31. Визначте основні напрямки діяльності Катерини II, спрямовані на ліквідацію автономії України.

32. Охарактеризуйте процес ліквідації Запорізької Січі та визначте подальшу долю українського козацтва.

33. Охарактеризуйте гайдамацький та опришківський рухи в Україні, визначивши спільні й відмінні риси.

34. Що зумовило входження Північного Причорномор'я до складу Росії і як Ви оцінюєте значення цієї події для українського народу?

35. Розкрийте участь українського народу у Вітчизняній війні 1812 р.

36. Розкрийте особливості розвитку української культури у добу бароко ( II пол. XVII – XVIII ст.)

37. Розкрийте особливості економічного розвитку України у першій

половині ХІХ ст.

38. Дайте характеристику декабристського руху в Україні (перша половина ХІХ ст.)

39. Проаналізуйте літературну та громадсько-політичну діяльність Т.Шевченка.

40. Охарактеризуйте діяльність та основні програмові документи Кирило-Мефодіївського товариства.

41. Дайте характеристику адміністративно-політичного устрою західноукраїнських земель в кінці ХVІІІ - першій половині ХІХ ст.

42. У чому проявлялось національне відродження в Галичині і Буковині на західноукраїнських землях у першій половині ХІХ ст.

43. Проаналізуйте події революції 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях.

44. Охарактеризуйте стан культури в Україні у першій половині ХІХ ст.

45. Проаналізуйте реформи адміністративно-державного управління 60-70-х років ХІХ ст. та їх значення для України.

46. Визначте особливості та хід промислового перевороту в Україні в другій половині ХІХ ст.

47. Визначте досягнення освіти та науки в Україні в другій половині ХІХ ст.

48. Дайте оцінку українському національно-визвольному рухові на Наддніпрянській Україні у другій половині ХІХ ст.

49. Визначте пріоритетні напрямки українського національного та суспільно-політичного руху на західноукраїнських землях у другій половині ХІХ ст.

50. Охарактеризуйте реформу скасування кріпацтва на Наддніпрянській Україні в другій половині ХІХ ст.

51. Визначте заходи царського уряду, спрямовані на придушення національного руху в Україні у другій половині ХІХ ст.

52. Висвітліть особливості розвитку освіти й наукових знань в Україні у другій половині ХІХ ст.

53. Дайте оцінку революційним подіям 1905-1907 рр. в Україні та визначте вплив на розвиток національно-культурного життя в Україні.

54. Оцініть діяльність та платформи українських політичних партій на початку ХХ ст.

55. Які наслідки для України мала аграрна політика Д.Столипіна. Що таке «Столипінська реакція»?

56. Визначте місце України у планах іноземних загарбників в роки Першої світової війни.

57. Визначте передумови та охарактеризуйте процес утворення Центральної Ради.

58. Проаналізуйте суть чотирьох Універсалів Центральної Ради.

59. Як Ви оцінюєте політичну та державотворчу діяльність М.Грушевського?

60. Охарактеризуйте внутрішню та зовнішню політику гетьмана Павла Скоропадського.

61. Визначте суть політики Директорії.
62. Проаналізуйте роль Українських Січових Стрільців у національно-визвольному русі України.
63. Визначте пріоритетні напрямки національно-визвольного руху на західноукраїнських землях 1918-1920 рр.
64. Чому бій під Крутами 29 січня 1918 р. був одночасно символом героїзму та відданості українського юнацтва і символом національної трагедії?
65. З'ясуйте становище України в період нової економічної політики (1921-1927 рр.). Якими були наслідки входження України в СРСР?
66. Визначте особливості та хід індустріалізації в Україні.
67. Визначте особливості колективізації сільського господарства в Україні та її наслідки для українського народу.
68. Дайте характеристику процесам українізації 20-30-х років ХХ ст. в Україні.
69. "Розстріляне відродження" 20-30-х років ХХ ст. та його трагічні наслідки для української культури.
70. Охарактеризуйте становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період (20-30-ті рр. ХХ ст.).
71. Визначте особливості розвитку української культури на західноукраїнських землях у 20-30-ті роки ХХ ст.
72. Визначте місце Західної України у геополітичних планах фашистської Німеччини та Радянського Союзу.
73. Проаналізуйте становище України напередодні та під час німецько-радянської війни 1941-1945 рр.
74. Висвітліть боротьбу радянських партизанів та ОУН-УПА проти німецьких окупантів в роки німецько-радянської війни (1941-1944 рр.).
75. Висвітліть особливості культурного життя в радянській Україні в роки німецько-радянської війни (1941-1944 рр.).
76. Висвітліть процес звільнення українських земель від фашизму та втрати України у війні.
77. Розкрийте суть та наслідки післявоєнної відбудови в Україні (1944-1955 рр.).
78. Проаналізуйте суспільно-політичне та культурне життя в Україні в другій половині 40-х - першій половині 50-х років ХХ ст.
79. Висвітліть основні засади політики десталінізації суспільно-політичного життя в Україні.
80. Охарактеризуйте дисидентський рух в Україні в 60-70-ті роки ХХ ст., визначивши основні його напрями.
81. Висвітліть процес політизації суспільного життя в Україні у другій половині 80-х – на початку 90-х років ХХ ст.
82. Охарактеризуйте українську культуру в другій половині 60-х – першій половині 80-х років ХХ ст. У чому проявлялись застійні явища у розвитку науки, літератури і мистецтва?
83. Визначте шлях України до свободи та незалежності (середина 1980-х - початок 1990-х років).
84. Розкрийте суть проголошення та розбудови Української незалежної

держави.

85. Визначте сучасні проблеми соціально-економічного та політичного розвитку України та можливі шляхи їх розв'язання.

86. Деїдеологізація та деполітизація культурних процесів в Україні у період Незалежної України. Закон про мову. Відродження "Просвіт".

87. Визначте особливості реформування освіти у період Незалежної України. Україна та Болонський процес.

88. Доведіть важливість охорони та збереження культурної спадщини українського народу. Охарактеризуйте пам'ятки української культури, якими держава представлена у Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.

89. Визначте проблеми та перспективи розвитку української культури на сучасному етапі .

90. Висвітліть пріоритетні напрямки діяльності української діаспори. Визначте внесок українців у розвиток світової культури.

## 8. Рекомендована література

### 8.1. Основна

#### До ЗМ № 1

1. Аркас М. Історія України-Руси. – К.: Вища шк., 1990. – 456 с.
2. Багалій Д. Історія Слобідської України. – К.: Харків: Дельта, 1991. – 1993. – 256 с.
3. Бойко О.Д. Історія України. – К.: Вид. центр “Академія”, 2002. – 565 с.
4. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
5. Брайчевський М. Конспект історії України. – К.: Знання, 1993. – 208 с.
6. Верстюк В.Ф., Гарань О.В., Гурій О.І. та ін. Історія України. – К.: Альтернативи, 1997. – 424 с.
7. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К.: Наук. думка, 1995. – 687 с.
8. Видатні постаті в історії України ІХ-ХІХ ст. Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети: Довід. вид. / Кер. авт. кол. В.І.Гусев. – К.: Вища шк., 2002. – 359 с.
9. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Репринтне відтворення видання 1913 року. – К.: “Золоті ворота” – ДТК УРСР – “Радуга”, 1990. – 524 с.
10. Грушевський М. Історія України-Руси: У 11 т., 12 кн. / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського та ін. – К.: Наук. думка, 1991 – 2000. – (Пам’ятки історичної думки України).
11. Довідник з Історії України (А – Я) / За заг. ред. І.Підкови, Р.Шуста. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
12. Дорошенко Д. Нарис історії України. – К.: Світ, 1991. – 576 с.
13. Єфименко О. Історія України та її народу. – К.: Освіта, 1992. – 424.
14. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів: Вид-во НТШ у Львові, 1991. – 230 с.
15. Історія України / Кер. Авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів: Світ, 1996. – 488 с.
16. Історія України в особах. ХІХ – ХХ ст. / Кер. авт. кол. І. Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
17. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. – К.: Знання-Прес, 2006. – 460 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
18. Історія України: нове бачення: У 2 т. – К.:Україна, 1995. – Т.1. – 450 с.;1996. – Т.2. – 494 с.
19. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип’якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
20. Костомаров М. Історія України в життєписах найвизначніших її діячів. – Львів, 1918. (репринтне видання).
21. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. – К.: Україна, 1993. – 380 с.
22. Крип’якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1990. – 520 с. (Пам’ятки історичної думки України).

23. Кухта Б. З історії української політичної думки: [Текст лекцій.: Навчальний посібник]. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
24. Лановик Б., Лазарович А. Історія України. – К.: Знання-Прес, 2006. – 598 с.
25. Литвин В. Історія України. – К.: Наук. думка, 2006. – 728 с.
26. Литвин В.М, Мордвінцев В.М, Слюсаренко А.Г. Історія України. – К.: Знання-Прес, 2002. – 669 с.
27. Магочій Павло Роберт. Історія України / Переклад з англ. – К.: Критика, 2007. - 639 с.
28. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. – Львів: Світ, 1995. – 248 с.
29. Мицик Ю.А, Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2005. – 576 с.
30. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. – Харків: ВД “ШКОЛА”, 2007. – 592 с.
31. Полонська-Василенко Н. Історія України: Репринтне відтворення видання. У 2 т. – К., 1992. – Т.1. – 588 с.; Т.2. – 606 с.
32. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: “АртЕк”, 1998. – 728 с.
33. Світлична В.В. Історія України. – К.: Каравела, 2006.
34. Субтельний О. Україна: Історія. – К.: Либідь, 1991. – 510 с.
35. Черкашина Н. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – К., 2005.
36. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури. Навч. посібник. – К.: Знання, 2009. – 414 с.
37. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К.: Генеза, 2005.
38. Филипчук О.М. *Studia Byzantino-Rossica*. Експансія, війна та соціальні зміни. – Чернівці: Книги –ХХІ, 2013.

### До ЗМ № 2

1. Аркас М. Історія України-Руси. – К.: Вища шк., 1990. – 456 с.
2. Багалій Д. Історія Слобідської України. – К.: Харків: Дельта, 1991. – 1993. – 256 с.
3. Беркгоф К. Жнива розпачу: Життя і смерть в Україні під нацистською владою. – Критика, 2011.
4. Бойко О.Д. Історія України. – К.: Вид. центр “Академія”, 2002. – 565 с.
5. Бойко О.Д. Нариси з новітньої історії України (1985-1991 рр.). – К.: Кондор, 2004. – 357 с.
6. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
7. Брайчевський М. Конспект історії України. – К.: Знання, 1993. – 208 с.
8. Верстюк В.Ф., Гарань О.В., Гурій О.І. та ін. Історія України. -К.: Альтернативи, 1997. – 424 с.
9. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К.: Наук. думка, 1995. – 687 с.

10. Видатні постаті в історії України IX-XIX ст. Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети: Довід. вид. / Кер. авт. кол. В.І.Гусєв. – К.: Вища шк., 2002. – 359 с.
11. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX століття. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
12. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Стара історія на новий лад. – К.: Критика, 2011.
13. Гунчак Т. Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
14. Дашкевич Я. Україна і Схід. – Львів: Інститут археографії та джерелознавства, 2016.
15. Довідник з Історії України (А – Я) / За заг. ред. І.Підкови, Р.Шуста. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
16. Дорошенко Д. Нарис історії України. – К.: Світ, 1991. – 576 с.
17. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]. НАН України. Інститут історії України. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т. 2. – 608 с.
18. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]; НАН України. Інститут історії України. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т. 1. – 696 с.
19. Скульчик С. Історія України: Народження модерної нації. – К.: Лаурис, 2012.
20. Єфименко О. Історія України та її народу. – К.: Освіта, 1992. – 424.
21. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів: Вид-во НТШ у Львові, 1991. – 230 с.
22. Зінченко О. Година папуги. Українські сторінки Катині. – К.: Дух і літера, 2011.
23. Історія України / Кер. Авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів: Світ, 1996. – 488 с.
24. Історія України в особах. XIX – XX ст. / Кер. авт. кол. І. Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
25. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. – К.: Знання-Прес, 2006. – 460 с. – (Вища освіта XXI століття).
26. Історія України: нове бачення: У 2 т. – К.: Україна, 1995. – Т.1. – 450 с.; 1996. – Т.2. – 494 с.
27. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
28. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. – К.: Україна, 1993. – 380 с.
29. Куромія Х. Зрозуміти Донбас. – К.: Дух і літера, 2015.
30. Мартин Т. Імперія національного вирівнювання. Нації та націоналізм у Радянському союзі (1923-1939 роки). – К.: Критика, 2013.
31. Мотика Г. Від Волинської різанини до операції «Вісла». Польсько-український конфлікт 1943-1947 рр. – К.: Дух і літера, 2013.
32. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. – К., 1993.

33. Новітня історія України (1900-2000) / А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.М. Литвин. – К.: Вища шк., 2000. – 719 с.
34. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016.
35. Плохій С. Великий переділ: Незвичайна історія Михайла Грушевського. – К.: Критика, 2011.
36. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій – К.: Лаурис, 2013.
37. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. – К.: Критика, 2015.
38. Політична історія України. ХХ століття: У 6 т. / За ред. І.Ф. Кураса. - К.: Генеза, 2002 - 2003.- Т. 6. – 696 с.
39. Снайдер Т. Криваві землі. – К.: Грані-Т, 2011.
40. Снайдер Т. Перетворення націй. – К.: Дух і літера, 2016.
41. Снайдер Т. Червоний князь. – К.: Грані-Т, 2011.
42. Снайдер Т. Чорна земля. Голокост як історія і застереження. – К.: Медуза, 2017.
43. Толочко А. Киевская Русь и Малороссия в XIX веке. – К.: Лаурис, 2012.
44. Толочко А. Очерки начальной истории Руси. – К.: Лаурис, 2015.
45. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії / П.П.Панченко, М.Р. Плющ, Л.А.Шевченко та ін. – К.: Либідь, 1997. – 352 с.

## 8.2. Додаткова

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. - К., 1991.
2. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької січі. – К., 1993. – С. 38-68.
3. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. – К., 1991. – С. 6-18, 69-114, 127-140.
4. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р.: міфи й реальність. – К., 1991.
5. Баран В. Україна після Сталіна. – Львів, 1992. – С. 67-112.
6. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в період системної кризи / Україна крізь віки: У 15 т. Т. 13. – К., 1999.
7. Бойко О. Проблема визначення кордонів України в період Центральної Ради // УІЖ. – 2008. - № 1. – С. 31-45.
8. Боплан Г. Опис України. – Львів, 1990. – С. 56-73.
9. Борщак І., Мартель Р. Гетьман І.Мазепа. – К., 1991.
10. Брайчевський М. Приєднання чи возз'єднання // Україна. – 1991. - №№ 16-17.
11. Брайчевський М. Українсько-шведський союз 1708 р. // Україна. – 1992. - №. 2.
12. Брицький П.П. Україна в Другій світовій війні (1939-1945 рр.). – Чернівці, 1995.
13. Буковина: історичний нарис. – Чернівці, 1998.
14. Василенко Т. Хотинська війна. – К., 1960.

15. Великий українець: Матеріали з життя та діяльності М.Грушевського. – К., 1992.
16. Верстюк В. Українська Центральна Рада. – К., 1997.
17. Веденєєв Д., Лисенко О. Військово-політична діяльність ОУН та УПА у світлі норм міжнародного гуманітарного права // УІЖ. – 2007. - № 3. – С. 46-65.
18. Винниченко В. Відродження нації: У 3 ч. – К., 1990.
19. Гай-Нижник П.П. Народне міністерство фінансів УНР: проблеми становлення // УІЖ. – 2008. - № 1. – С.59-74
20. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994. – с. 3-164, 179-192.
21. Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – К., 1993.
22. Грабовецький В. Олекса Довбуш. – К., 1994.
23. Гунчак Т. Україна . Перша половина ХХ століття. – К, 1993. – С. 30-203.
24. Гуржій О. Іван Богун: деякі міфи й реальність // УІЖ. – 1998. - № 1. – С. 99-111.
25. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна / Україна крізь віки. – К., 1999. – Т. 8. – С. 156-175, 207-213, 347-255.
26. Гуслистий К. Коліївщина. – К., 1947.
27. Даниленко В. Сталінізм в Україні: 20-30-ті рр.. – К., 1991.
28. Даниленко В.М. Ліквідація польської держави та встановлення радянського режим в Західній Україні // УІЖ. – 2006. - № 3. – С. 111-124.
29. Даниляк П.Г. Барська конфедерація: хід подій та наслідки // УІЖ. – 2007. - № 5. – С. 134-144.
30. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація // Вітчизна. – №№ 5, 7, 8.
31. Документи Богдана Хмельницького. – К., 1961.
32. Зайцев Ю. Дисиденти: опозиційний рух 60-80- рр.. // Сторінки історії України: ХХ ст.. – К., 1992.
33. Ісаєвич Я. Братства та їх роль у розвитку української культури. – К., 1966.
34. Історичні постаті України. – Одеса, 1993. – С. 196-302.
35. Історія січових стрільців: Воєнно-історичний нарис. – К., 1992.
36. Історія України в особах: ІХ – ХVІІІ ст.. – К., 1993. – С. 327-353.
37. Касьянов Г.В. Незгодні: українська інтелігенція у русі опору 1960-80-х рр. – К., 1995.
38. Касьянов Г.В., Даниленко В.М. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-ті рр.). – К., 1991.
39. Кащенко А. Оповідання про славне військо запорозьке низове. – Дніпропетровськ, 1990.
40. Ковалюк В.Р. Західна Україна на початку Другої світової війни // Сторінки історії України: ХХ ст.. – К., 1992. – С. 105-120.
41. Коваль В.С. Радянсько-німецький пакт 1939 . // Минуле України: відновлені сторінки. – К., 1991. – С. 221-264.
42. Коваль В.С. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах / Україна крізь віки: У 15 т. Т. 12. – К., 1999.
43. Конквест Р. Жнива скорботи. – К., 1993.

44. Косовський В. Семен Палій – фастівський полковник // Соціалістична культура. – 1990. - № 11.
45. Костомаров М. Історія України в життєписах найвизначніших її діячів. – Львів, 1918. (репринтне видання).
46. Котляр М. Володимир Великий. Ярослав Мудрий. – К., 1996.
47. Котляр М. Галицько-Волинська Русь / Україна крізь віки: В 15 т. – К., 1998. – Т. 5.
48. Котляр М. Примарна корона Данила Галицького // Жовтень. – 1987. - № 7.
49. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
50. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. – К., 1993.
51. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. – Львів, 1992. – С. 20-41.
52. Кульчицький С.В. 1933: трагедія голоду. – К., 1989.
53. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. – Чернігів, 1996.
54. Лисенко О.Є. Підсумки Другої світової війни та Україна // УІЖ. – 2005. - № 6. – С.128-138.
55. Литвин В. Політична арена України: Дійові особи та виконавці. – К., 1994.
56. Литвин М.Р., Науменко К.Є. Історія ЗУНР. – Львів, 1995.
57. Мейс Джеймс. Штучний голод 1933 р. в радянській Україні: що сталося і чому? // УІЖ. – 2007. - № 1. – С.185-199.
58. Мельник Л.Г. Боротьба за українську державність: XVII ст. – К., 1995. – С. 6-100.
59. Михайлик М.В. Нацистська пропаганда в окупованому Києві // УІЖ. – 2006. - № 1. – С. 131-144.
60. Моця О.П. Київська Русь і країни Європи: характерні риси східнослов'янської державності, рівні міжнародних відносин та напрями контактів // УІЖ. – 2007. - № 1. – С. 4-19.
61. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. – К., 1993. – С. 33-37.
62. Народне віче Буковини. 1918-1993. – Чернівці, 1994.
63. Нікольський В.М. Репресії за «лімітами» (1937-1938 рр.) // УІЖ. – 2006. - № 3. – С. 210-222.
64. Пашуто В. Очерки по истории Галицко-Волынской Руси. – М., 1950.
65. Рабенчук О.П. Соціальні настрої та поведінка населення України в період голоду 1946-1947 рр. // УІЖ. – 2006. - № 4. – С. 87-100.
66. Ричка В.М. Про склад і структуру великокнязівського двору середньовічного Києва // УІЖ. – 2007. - № 3. – С. 4-16.
67. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою / Україна крізь віки: У 15 т. – К., 1998. – Т.6.
68. Сас П. М. Політико-правові засади військової служби запорожців та грошова винагорода їм за участь у Хотинській війні 1621 р. // УІЖ. – 2005. - № 6. – С. 4-32.
69. Сергійчук В. Байда Вишневецький – ратник української землі // Дніпро. – 1989. - № 2. – С. 122-132.

- 70.Сергійчук В. Військово-територіальна організація народної армії в перший період визвольної війни // УІЖ. – 1987. - № 7.
- 71.Слюсаренко А., Томенко С. Історія української конституції. – К., 1993.
- 72.Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Нові політичні партії України. - К., 1990.
- 73.Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. – К., 1993.
- 74.Смолій В.А. Максим Залізник // УІЖ. – 1990. - № 3
- 75.Сокальський В.В. Образ Центральної Ради у свідомості селян на початковому етапі Української революції // УІЖ. – 2008. - № 1. – С. 46-58.
- 76.Солдатенко В.Ф. Українська революція: історичний нарис. – К., 1999.
- 77.Субтельний О. Мазепинці. – К., 1994.
- 78.Трубайчук А. Друга світова війна. – К., 1995.
- 79.Україна у ХХ ст. – К., 2000. – С. 140-162.
- 80.Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998.
- 81.Федорук Я. Зовнішньополітична діяльність Б.Хмельницького і формування його політичної програми: 1648 – вересень 1649. – Львів, 1993.
- 82.Харишин М.В. Українська церква між двома уніями: 1569-1596 // УІЖ. – 1996. - № 4.
- 83.Чухліб Т.В. Гадяцька угода та ідея її відновлення в українсько-польських відносинах другої половини XVII ст. // УІЖ. - 2008. – № 3. - С. 45-74.
- 84.Чухліб Т. Гетьманування Петра Дорошенка: причини «вірності» та «зради» королю, султану й царю (1665-1676 рр.) // УІЖ. – 2007. - № 1. – С. 39-60.
- 85.Шаповал Ю.І. Петро Шелест у контексті політичної історії України ХХ ст. // УІЖ. – 2008. - № 3. – С. 134-148.
- 86.Шевчук В. Козацька держава. – К., 1995. – С. 51-209.
- 87.Шелест Ю. Звідки росте “оселедець” // Старожитності. – 1993. - №№ 15-16.
- 88.Щербак В.О. Джерела формування українського козацтва // УІЖ. – 1994. - №№ 2-3.
- 89.Яворницький Д. Історія запорізьких козаків: В 3 т. – Львів, 1990. – Т. 1-2.
- 90.Яковенко Н. Здобутки і втрати Люблінської унії // Київська старовина. – 1993. - № 3.
- 91.Бабин Яр. Історія і пам'ять / За ред. В. Гриневича. – К.: Дух і літера, 2017.
- 92.Гнатюк О. Відвага і страх. – К.: Дух і літера, 2015.
- 93.Літвін Г. З народу руського. Шляхта Київщини, Волині та Брацлавщини (1569-1648). – К.: Дух і літера, 2016.
- 94.Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. – К.: Кліо, 2014.
- 95.Поллак М. Отруєні пейзажі. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015.
- 96.Поллак М. Цісар Америки. Велика втеча з Галичини. – Чернівці: Книги ХХІ, 2015.
- 97.Поллак М. Мрець у бункері. - Чернівці: Книги ХХІ, 2014.
- 98.Сендс Ф. Східно-Західна вулиця. Повернення до Львова. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2017.
- 99.Снайдер Т. Украинская история, российская политика, европейское будущее. – К.: Дух і літера, 2014.

100. Снайдер Т. Перетворення націй. – К.: Дух і літера, 2016.
101. Старченко Н. Честь, кров і риторика. Конфлікт у шляхетському середовищі Волині (друга половина XVI — XVII століття). — К.: Laurus, 2014.
102. Яковенко Н. У пошуках Нового неба: Життя і тексти Йоаникія Галятовського. – К. : Laurus, 2016.

#### Методичне забезпечення

1. Історія України з найдавніших часів до наших днів. Практикум для студентів неспеціальних факультетів: Навч. посібник. – 4-те вид., доп. **Гриф МОНУ / Упор.: Герегова С.В., Гуйванюк М.Р., Скорейко Г.М.** – Чернівці: Наші книги, 2012. – 336 с.
2. Мойсей А.А., Герегова С.В., Скрицька Н.В. Історія України та української культури : навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти / А. А. Мойсей, **С. В. Герегова**, Н. В. Скрицька. – Чернівці, 2018. – 255 с.
3. Історія політичної думки України (від часів Київської Русі до 1991 року): програма курсу та метод. рекомендації / Укл. **Добржанський С.О.** – Чернівці: Чернівецький університет, 2010. – 80 с.
4. Методичні рекомендації з курсу історії України (для студентів неспеціальних факультетів). Вид.2-ге, доповн. / Укл. **Яценюк Г.М., Суворцев О.А.** – Чернівці, 2011. – 84 с.
5. Методичні рекомендації з курсу історії України (для студентів неспеціальних факультетів). Вид.2-ге, доповн. / Укл. **Яценюк Г.М., Балух О.В.** – Чернівці, 2012. – 108 с.
6. Методичні рекомендації для семінарських занять та самостійної роботи студентів з курсу “Історія української культури”, друге видання, доп. / Укл. **Герегова С.В., Суворцев О.А.** – Чернівці: Наші книги, 2013. – 80 с.
7. Методичні рекомендації з курсу історії України для студентів неспеціальних факультетів / Укл.: **Яценюк Г.М., Дробіна Л.М.** – Чернівці, 2014. – 128 с.

## 9. Інформаційні ресурси

1. Курс Історія України для неспеціальних факультетів розміщений в повному варіанті на офіційному сайті ЧНУ <http://e-learning.chnu.edu.ua/>
2. Бойко О.Д. Історія України. – К., 2003.  
[http://ebk.net.ua/Book/history/boyko\\_iu/zmist.htm](http://ebk.net.ua/Book/history/boyko_iu/zmist.htm)
3. Грушевський М. Історія України – Русі: В 6 т. – К., 1994.  
<http://litopys.org.ua/hrushrus/iur.htm>
4. Новітня історія України (1900-2000): Підручник / А.Г.Слюсаренко. – К., 2002. <http://www.lib.ua-ru.net/content/3244.html>
5. Полонська-Василенко Н. Історія України. – К., 1993.  
<http://www.studentbooks.com.ua/content/view/121/49/>
6. <http://www.history.org.ua>
7. <http://www.history.com.ua>
8. <http://litopys.org.ua>
9. <http://ukrhyst.at.ua>
10. <http://incognita.day.kiev.ua>
11. <http://www.istpravda.com.ua>
12. <http://history.franko.lviv.ua/>
13. <http://history.kiev.ua/>
14. <http://historical-club.org.ua/>
15. <http://www.haidamaka.org.ua>
16. <http://www.cossackdom.com>
17. <http://www.nbu.gov.ua/>
18. <http://pidruchniki.ws/>
19. <http://diasporiana.org.ua/>
20. <http://chtyvo.org.ua/>